

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO

GJYKATA KUSHTETUESE

УСТАВНИ СУД

CONSTITUTIONAL COURT

Priština, 3. aprila 2018. godine
Br. ref.: RK 1205/18

REŠENJE O NEPRIHVATLJIVOSTI

u

slučaju br. KI41/17

Podnosioci

Hashani Met, Hashani Kastriot i Hashani Lirim

**Ocena ustavnosti presude Pml. br. 252/2016 Vrhovnog suda Kosova
od 2. novembra 2016. godine**

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Ivan Čukalović, zamenik predsednika
Altay Suroy, sudija
Almiro Rodrigues, sudija
Snezhana Botusharova, sudija
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija i
Gresa Caka-Nimani, sudija

Podnosioci zahteva

1. Zahtev su podneli Hashani Met, Hashani Kastriot i Hashani Lirim iz sela Grebno, opština Uroševac (u daljem tekstu: podnosioci zahteva), koje zastupa Rifat Abdullahu, advokat iz Uroševca.

Osporena odluka

2. Podnosioci zahteva osporavaju presudu Pml. br. 252/2016 Vrhovnog suda Kosova (u daljem tekstu: Vrhovni sud) od 2. novembra 2016. godine. Osporena presuda Vrhovnog suda je uručena podnosiocima 22. decembra 2016. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporene odluke kojim su, navodno, podnosiocima zahteva povređena prava i slobode garantovane članom 31. [Pravo na Pravično i Nepristrasno Suđenje] i članom 32. [Pravo na Pravno Sredstvo] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na članu 113.7 Ustava, članu 47. Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 29. Poslovnika o radu Ustavnog suda (u daljem tekstu: Poslovnik o radu).

Postupak pred Ustavnim sudom

5. Dana 13. aprila 2017. godine, podnosioci su podneli zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
6. Dana 18. aprila 2017. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Selvete Gërxhaliu-Krasniqi za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Almiro Rodrigues (predsedavajući), Snezhana Botusharova i Ivan Čukalović.
7. Dana 27. aprila 2017. godine, Sud je obavestio podnosioce o registraciji zahteva i kopiju zahteva poslao Vrhovnom sudu.
8. Dana 21. februara 2018. godine, nakon razmatranja izveštaja sudije izvestioca, Veće za razmatranje, je iznelo preporuku Sudu za neprihvatljivost zahteva.

Pregled činjenica u vezi sa krivičnim predmetom [P.br 581/2011]

9. Podnosioci zahteva su bili oštećena strana u krivičnom predmetu [P. br. 581/2011] koji je vođen pred Okružnim sudom.
10. Dana 16. marta 2012. godine, Okružni sud je proglasio krivim i odgovornim [presuda P. br. 581/2011] počiniocima krivičnih dela R.A., F.A. i Sh.V., te shodno tome izrekao im zatvorsku i novčanu kaznu.
11. Presuda Okružnog suda [P. br. 581/2011] je uručena osuđenima i okružnom javnom tužiocu. Međutim, iz spisa predmeta proizilazi da presuda nije uručena oštećenoj strani odnosno podnosiocima zahteva.
12. Protiv presude [P.br. 581/2011] Okružnog suda, žalbu je podneo okružni javni tužilac.

13. Dana 8. avgusta 2012. godine, Vrhovni sud je doneo presudu [Ap. br. 181/2012], kojom je prihvatio žalbu okružnog javnog tužioca i izmenio prvostepenu presudu u delu koji se tiče R.A., dok je u delu koji se tiče F.A. i Sh.V. vratio prvostepenom sudu na ponovno odlučivanje. U obrazloženju stoji:

“Vrhovni sud Kosova je odlučio u vezi sa žalbom tužioca [...], izmenio je prvostepenu presudu i što se tiče optuženog R.A., tako da je prihvatio žalbu tužioca i optuženog je za krivična dela za koja je proglašen krivim, te je shodno tome povećao kaznu R.A. osudivši ga jedinstvenom kaznom zatvora u trajanju od 4 godine i novčanom kaznom u visini od 1000 evra, a u vezi sa maloletnicima (F.A i Sh.V.), poništio je predmet i prema službenoj dužnosti ga je vratio prvostepenom sudu na ponovno suđenje.”

14. U postupku ponovnog suđenja F.A. i Sh.V. pred prvostepenim sudom, podnosioci zahteva saznaju da im presuda [P. br. 581/2011] Okružnog suda nije uručena, zbog čega od Okružnog suda traže da im se presuda uruči. Nakon toga, presuda Okružnog suda im je uručena.

Pregled činjenica nakon uručivanja presude [P. br. 581/2011] Okružnog suda podnosiocima zahteva

15. Dana 20. novembra 2014 godine, na presudu [P. br. 581/2011] Okružnog suda od 16. marta 2012. godine, podnosioci zahteva ulažu žalbu Apelacionom sudu, ali samo u delu koji se tiče izrečene kazne za R.A.
16. Kao osnovu za žalbu, podnosioci tvrde: *“Pošto iz zapisnika sa glavnog ročišta od 14.03.2012. godine i iz povratnica o prijemu prvostepene presude proizilazi da oštećena stranka nije bila pozvana na sudsko ročište i da nije primila prvostepenu presudu, smatram da je zahtev za zaštitu zakonitosti zasnovan na odredbama članova 287, stava 1 ZKPRK-a, člana 299, stava 1 ZKPRK-a, člana 380, stava 1 ZKPRK-a i člana 381, stava 3 ZKPRK-a.”*
17. U svojoj žalbi, podnosioci predlažu: *“Apelacionom sudu predlažemo da presudu, na koju se žalimo, P.br. 581/2011 od 16.03.2012. godine izmeni, tako da izrečenu kaznu protiv okrivljenog R.A., u trajanju od 4 godine uzme kao utvrđenu, prema žalbi oštećenih i da optuženom izrekne višu kaznu zatvora.”*
18. Dana 17. decembra 2015. godine, Apelacioni sud je odbacio [rešenje PAKR. br. 251/2015] kao nepredmetne žalbe podnosioca zahteva protiv presude Okružnog suda. U obrazloženju rešenja stoji:

“Budući da je presuda postala punosnažna, dakle, odlučeno je u vezi sa žalbom tužioca u žalbenom postupku i protiv optuženog je povećana kazna zatvora, prema proceni ovog suda, žalba oštećenih ne proizvodi pravni efekat, i imala bi isti efekat i da žalba tužioca nije prihvaćena u žalbenom postupku, dakle, pošto je žalba podnesena protiv presude koja je postala punosnažna, koja se u skladu sa zakonskim odredbama ne može izmeniti žalbom, ona je tretirana kao nepredmetna.”

19. Ne utvrđenog datuma, podnosioci zahteva su predložili državnom tužiocu da podnese Vrhovnom sudu zahtev za zaštitu zakonitosti zbog bitnih povreda Zakona o parničnom postupku.
20. Ne utvrđenog datuma, državni tužilac je prihvatio predlog podnosioca i podneo zahtev za zaštitu zakonitosti Vrhovnom sudu na rešenje Apelacionog suda [PAKR. br. 251/2015].
21. Državni tužilac je preporučio Vrhovnom Sudu da prihvati zahtev podnosioca za zaštitu zakonitosti, jer podnosioci zahteva kao oštećena strana nisu bili pozvani na glavnu raspravu. Državni tužilac smatra, *“oštećena stranka nije pozvana i da nije učestvovala na glavnom ročištu, a povratnice koje se nalaze u spisima predmeta nema dokaza da je oštećena stranka primila presudu Okružnog suda u Prištini, P.br. 581/2011, od 16.03.2012. godine. Dakle, ne primanjem prvostepene presude, oštećenoj stranci je negirano pravo podnošenja žalbe, koje je predviđeno članom 380, stavom 1 ZKPRK-a, u kojem se ističe: „Protiv donesene presude od strane sudije pojedinca, ili sudskog organa Osnovnog suda, žalbu mogu podneti ovlašćena lica, u roku od petnaest (15) dana od **dana predaje kopije presude.**”*
22. Dana 15. novembra 2016. godine, Vrhovni sud je doneo presudu [Pml. br. 252/2016], kojom je odbio zahtev za zaštitu zakonitosti državnog tužioca kao neosnovan.

Navodi podnosioca

23. Podnosioci zahteva navode da su redovni sudovi ustanovili krivicu i osudili počinioce u odsustvu podnosioca kao oštećene strane, a s obzirom da im nije uručena presuda Okružnog suda nisu prisustvovali na glavnoj raspravi.
24. Podnosioci zahteva navode da su prekršena njihova prava garantovana članom 31. [Pravo na Pravično i Nepriistrasno Suđenje] i članom 32. [Pravo na Pravno Sredstvo] Ustava, zato što im nije data prilika da prisustvuju na suđenju na kome su počinioци proglašeni krivim i shodno tome osuđeni.
25. Podnosioci zahteva navode da: *“Prvostepeni sud je sudsko ročište održao 14.03.2012. godine bez prisustva oštećenih stranaka i njihovih predstavnika po ovlašćenju, i to nasuprot obavezi suda da je u smislu člana 321, stava 1 ZKPK-a bio obavezan da na sudsko ročište pozove oštećene i njihovog zakonskog zastupnika koji je ovlašćen, dakle oštećena stranka nije učestvovala na sudskom ročištu, i time im je negirano pravo koje je garantovano članom 31. Ustava Republike Kosova.”*
26. Podnosioci zahteva, takođe, navode da: *“stranke su obavestene o prvostepenoj presudi Osnovnog suda u Uroševcu onda kada su pozvane da učestvuju u ponovljenom postupku što se tiče maloletnih F.A i Sh.V. Dakle, povodom ovog postupka, Osnovni sud u Uroševcu je predao prvostepenu presudu – Okružnom sudu u Prištini protiv koje je podnesena žalba Apelacionom sudu u Prištini. Dakle, oštećenoj stanki s pravom žalbe iz člana 399, stava 3 ZKPK-a je povređeno pravo na žaljenje – pravni lek koji garantuje Ustav Republike Kosova.”*

27. Podnosioci zahteva, nadalje, navode: *“da je bez zakonskog osnova Apelacioni sud odbacio žalbu oštećenih stranaka kao nepredmetnu, ali i Vrhovni sud bez zakonskog osnova odbija zahtev za zaštitu zakonitosti državnog tužioca.”*
28. Podnosioci zahteva od Suda traže da, konstatuje da je bilo povreda članova 31. i 32. Ustava, poništi presudu Vrhovnog suda i rešenje Apelacionog suda, obaveže Apelacioni sud da meritorno odluči u vezi sa osnovama žalbe podnosioca zahteva.

Ocena prihvatljivosti zahteva

29. Sud će prvo ispitati da li zahtev ispunjava uslove prihvatljivosti, koji su utvrđeni Ustavom i dalje propisani Zakonom i predviđeni Poslovníkom.
30. U tom smislu, Sud se poziva na stavove 1 i 7 člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuju:

„1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.”

31. Sud se, takođe, poziva na član 49. [Rokovi] Zakona koji predviđa:

Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku. U svim ostalim slučajevima, rok počinje na dan javnog objavljivanja odluke ili akta. [...].

32. Sud primećuje, da su podnosioci zahteva ovlašćena strana, da je zahtev podnesen u skladu sa vremenskim rokom koji je predviđen članom 49. [Rokovi] Zakona i da je podnosilac zahteva iscrpeo sva pravna sredstva.

33. Međutim, Sud se poziva na član 48. [Tačnost podneska] Zakona, koji propisuje:

„Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori.”

34. Sud se, dalje, poziva na pravilo 36 (1) (d) i (2) (d) Poslovnika, koje propisuje:

„(1) Sudu je dozvoljeno da rešava zahtev:

[...]

d) ako je zahtev prima facie opravdan ili nije očigledno neosnovan.

(2) Sud proglašava zahtev kao očigledno neosnovan kada zaključi:

[...]

)d) da podnosilac zahteva nije u dovoljnoj meri potkrepio svoju tvrdnju.”

35. U konkretnom slučaju, Sud primećuje da postoje dve grupe sudskih postupaka koje su podnosioci vodili pred redovnim sudovima i da se oni prema suštini predmeta razlikuju.
36. Prva grupa postupaka je krivični postupak koji se vodio pred Okružnim sudom, u kojem su podnosioci zahteva oštećena stranka [P. br. 581/2011] od 16. marta 2012. godine. Ovaj postupak je u jednom delu okončan 8. avgusta 2012. godine presudom Vrhovnog suda [Ap. br. 181/2012]. Ova presuda je nakon toga postala pravosnažna.
37. Takođe Sud primećuje da je druga grupa postupaka pokrenuta 20. novembra 2014. godine, kada su podnosioci zahteva podneli žalbu pred Apelacionim sudom na presudu Okružnog suda [P. br. 581/2011] od 16. marta 2012.
38. Ova grupa postupaka je završena 2. novembra 2016. godine presudom Vrhovnog suda u vezi sa zahtevom za zaštitu zakonitosti [Pml. br. 252/2016].
39. Sud podseća da podnosioci smatraju da su upravo u drugoj grupi postupaka redovni sudovi, odbijanjem njihove žalbe na prvostepenu presudu [P. br. 581/2011] Okružnog suda, pogrešno interpretirali zakonske odredbe Zakona o krivičnom postupku Kosova (u daljem tekstu: ZKPK) i time im povredili prava i slobode garantovane Ustavom. Podnosioci zahteva tvrde povredu člana 31. [Pravo na Pravično i Nepriistrasno Suđenje] i člana 32. [Pravo na Pravno Sredstvo] Ustava.
40. Sud primećuje da u suštini, podnosioci zahteva se žale da nisu pozvani na glavno ročište na kome su počinio proglašeni krivim, i stoga kao oštećenoj strani, podnosiocima zahteva je uskraćeno pravo na pravično saslušanje njihovih tvrdnji. Štaviše, podnosioci zahteva tvrde da su Vrhovni sud i Apelacioni sud uskratili njihovo pravo na pravno sredstvo odbijajući njihove žalbe i njihov zahtev za zaštitu zakonitosti.
41. S tim u vezi, Sud podseća da je Evropski sud za ljudska prava (u daljem tekstu: ESLJP) utvrdio „*da je uloga redovnih sudova da tumače i primenjuju pravila procesno-materijalnog prava (vidi: mutatis mutandis, García Ruiz protiv Španije [VV], br. 30544/96, paragraf 28, Evropski sud za ljudska prava [ESLJP] 1999-I.*“
42. Sud, takođe, ponavlja da je potpuno utvrđivanje činjeničnog stanja u punoj nadležnosti redovnih sudova i da je uloga Ustavnog suda samo da obezbedi poštovanje prava garantovanih Ustavom i drugim pravnim instrumentima. Stoga, Sud ne može da deluje kao sud „*četvrte instance*“ (vidi: ESLJP, slučaj *Akdivar protiv Turske*, br. 21893/93, od 16. septembra 1996. godine, paragraf 65; vidi takođe: *mutatis mutandis* Ustavni sud: slučaj KI86/11, podnosilac zahteva: *Milaim Berisha*, od 5. aprila 2012. godine).
43. U konkretnom slučaju, Sud zapaža da su Apelacioni sud i Vrhovni sud u svojim presudama zaključili da je presuda Okružnog suda [P. br. 581/2011] u vezi sa proglašenjem krivice i izricanjem kazne počinio postala pravosnažna u osporenom delu pre ulaganja žalbe na istu od strane podnosilaca zahteva. Sud primećuje da je u svoj presudi, [PAKR.br. 251/2015] od 17. decembra 2016.

godine, Apelacioni sud našao da je žalba na konačnu presudu bespredmetna. U svom obrazloženju Apelacioni sud navodi: „Prema odredbi člana 4 ZKPK-a princip „ne bis in idem“ – niko ne može da se goni ili kazni za krivično delo ukoliko je oslobođen ili ukoliko je već kažnjen punosnažnom presudom, a prema stavu 2 istog člana izuzev slučajeva kada ovaj zakonik ne predviđa drugačije, punosnažna sudska odluka se može izmeniti vanrednim pravnim lekovima, sam u korist osuđenog lica.”

44. Pored toga, Sud primećuje da se i Vrhovni sud bavio navodima podnosilaca vezano za pogrešnu primenu zakona. Vrhovni sud je u obrazloženju svoje presude naveo da „u ovoj situaciji ovlašćeni zastupnik oštećene stranke je trebalo da se obrati sudu sa zahtevom o ukidanju klauzule o pravosnažnosti sudske odluke kako bi se presuda poslala, a zatim i kako bi se omogućilo podnošenje redovnog pravnog leka, a ne kako se dogodilo, da zastupnik oštećene stranke inicira kod državnog tužioca podnošenje zahteva za zaštitu zakonitosti.”
45. Sud opaža da je državni tužilac na predlog podnosilaca, podneo zahtev za zaštitu zakonitosti Vrhovnom sudu na rešenje Apelacionog suda pozivajući se takođe i na presudu Okružnog suda.
46. Međutim, Sud primećuje da je Vrhovni sud našao da su shodno relevantnim zakonskim odredbama, podnosiocima zahteva na raspolaganju stajala pravna sredstva koja su mogla biti podneta pred redovnim sudovima u vezi sa ukidanjem pravosnažnosti presude Okružnog suda.
47. S tim u vezi, Sud primećuje da podnosioci nisu podneli odgovarajući zahteva Vrhovnom sudu, kao ni Apelacionom sudu, već su podneli zahtev za zaštitu zakonitosti odnosno žalbu na pravosnažnu presudu, a što nije u skladu sa relevantnim zakonskim odredbama.
48. Imajući u vidu navedeno, kao i okolnosti konkretnog predmeta, Sud ne vidi bilo kakvu proizvoljnost u primeni materijalnog prava u obrazloženju osporenih odluka redovnih sudova. Takođe, ne može naći elemente koji bi ukazivali na nepravilnost ili proizvoljnost u donošenju osporenih odluka na štetu podnosilaca.
49. Pod tim okolnostima, Sud smatra da podnosioci zahteva nisu dokazali da su postupci pred redovnim sudovima bili nepravični ili proizvoljni, da bi Ustavni sud mogao biti uveren da su im uskraćena prava zagarantovana Ustavom.
50. Sud smatra da je obaveza podnosilaca zahteva da potkrepe svoje ustavne tvrdnje i podnesu *prima facie* dokaz koji ukazuje na povredu prava garantovanih Ustavom i EKLJP. Ta ocena je u skladu sa sudskom praksom Suda (vidi: slučaj Ustavnog suda br. KI19/14 i KI21/14, podnosioci zahteva: *Tafil Qorri i Mehdi Syla*, od 5. decembra 2014. godine).
51. Međutim, Sud nalazi da podnosioci zahteva nisu potkrepili svoje tvrdnje, niti su pokazali kako su im povređena ustavna prava.

52. Dakle, zahtev podnosioca je očigledno neosnovan na ustavnim osnovama i treba da se proglasi neprihvatljivim u skladu sa pravilom 36 (1) (d) i (2) (d) Poslovnika o radu.

IZ OVIH RAZLOGA

Ustavni sud Kosova u skladu sa članom 113. 1 i 7 Ustava, članom 48. Zakona i pravilom 36 (1) (d) i (2) (d) Poslovnika o radu, na zasedanju održanom 21. februara 2018. god., je jednoglasno

ODLUČIO

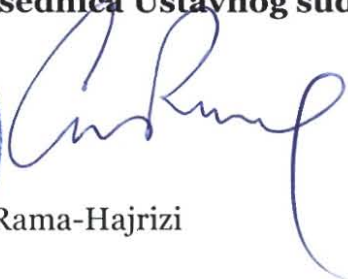
- I. DA PROGLASI zahtev neprihvatljivim;
- II. DA DOSTAVI ovu odluku stranama;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona;
- IV. Ova odluka stupa na snagu odmah.

Sudija izvestilac

Selvetë Gërxhalliu-Krasniqi

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi